

волюция“). Че родното му мѣсто е *Сливенъ*, това личи преди всичко отъ народнитѣ пѣсни, дѣто той се възпява заедно съ брата си *Генчо* (*Генчо-Ага* въ *Гордонъ* и *Цинкайзенъ*). *Генчо* е билъ долапчия въ *Сливенъ*, търговецъ на аби въ *Смирна* и умира въ *Сливенъ* кждѣ 1840—1842 г.

За поведението на *Сава* въ „грѣцката революция“ има двѣ мнѣния. Гърцитѣ и чуждитѣ писатели го считатъ за измѣнникъ на гърцитѣ, защото се отцѣпилъ отъ водителя имъ въ *Ромжния*, генерала *Ипсиланти*. Горнето мнѣние се сподѣля и отъ ромжни и отчасти е право, защото *Савата* не се е съгласяялъ съ *Ипсиланти* да възкрѣсява византийската империя, а билъ за каузата въобще на „християнитѣ“ въ *П-ва* срещу турцитѣ. Както ще се види, *Ипсиланти* не е приелъ предложението на българската депутация начело *Сливенеца Х. Михаилъ*, която го е молила да се съедини съ *готовитѣ за възстание българи* и да премине *Дунава*, за да продължи възстанието въ *България*. Това е накарало *Сава* да дѣйствува самостоятелно срещу турцитѣ, въ каквато смисълъ е второто мнѣние по поведението му въ тая 1821 г. Съмишленникъ на *Сава* въ тая посока е билъ и ромжнския герой *Владимиреско*, който сжщо се отцѣпва отъ *Ипсиланти* и за това билъ погубенъ отъ послѣдния.

Кога се е раждалъ *Сава* — не е извѣстно. Вѣроятно тая дата ще е личала въ надписа на черквата, която е била построена отъ братъ му *Генчо* въ паметъ на първия. Тя била между *Букурещъ* и *Гюргево*. На всѣки случай, *Сава* ще се е родилъ около 1780 г. Излизането му отъ *Сливенъ* се отнася презъ *Кърджалийскитѣ* подвизи, както е случая съ съгражданина му и неговъ връстникъ *Кондата*. Тѣй или иначе, *Сава* се отзовава въ *Влашко* и става *Тюфекчи-баши* на единъ отъ послѣднитѣ тамъ фанариотски князе. *Тюфекчи-баши* въ *Влашко* се е казвалъ началника на княжеската гвардия, която въ мирно време не брояла повече отъ 1000 конника. Състава ѝ билъ християнски и споредъ носията ѝ минавала е за „арнаушка“ кавалерия. По-долу ще се види и отъ западни писатели, че тука подъ името „арнаути“ се разбирали българи.¹⁾ Ромжнския прѣкоръ на *Савата* е *каминару*.²⁾

¹⁾ Пукевилъ изрично пише, че тамошнитѣ гвардии били отъ сърби и българи (garde servo-bulgare, p. II, 406); на друго мѣсто той ги нарича Шкипетари и гърци отъ „Ромелия“, p. 310. Въ *Гордонъ* „Румелийцитѣ или Румелиотитѣ“ сж българи. II, 174, 218.

²⁾ Така е извѣстенъ у повечето ромжнски и грѣцки автори, па дори и въ западнитѣ: *Обсіпі*, *Гервинусъ* и т. н.

У романа „*Кърджали*“ на *Чайковски* той е *Сава Каминари*, по погрѣшка, а сжщо и въ *Палеологъ-Сивинисъ*: *Сава Каменари*. *Каминари* е погрѣчено и поромжнено *сатинаг*, отъ латинското *сатинус*=огнище. Ромжнитѣ сж наричали